

WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 2021/2022

HISTORIA

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 14 stron (zadania 1-23).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. Zadania np. z luką, na dobieranie, typu – prawda/fałsz, wymagające uzupełnienia podpisu lub innego typu wykonaj zgodnie z poleceniem.
6. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
7. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIA

--	--	--

Stopień: drugi

Czas pracy:
90 minut

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	4	1	2	1	2	2	3	3	2	4	2	4	4	3	2	4	2	4	2	2	1	3	3	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																								

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –

Zadanie1. (4p.)

Na podstawie ilustracji i wiedzy własnej wpisz w wy kropkowane miejsca nazwy kultur. Odpowiedzi wybierz spośród przykładów znajdujących się pod źródłami. Jedna z nazw nie pasuje do żadnej z ilustracji.

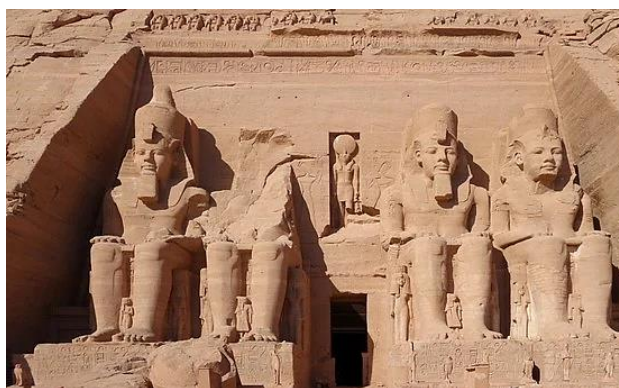
commons.wikimedia.org(dostęp: 2.10.2021r.).

A.

commons.wikimedia.org(dostęp: 2.10.2021r.).

B.

pixabay.com(dostęp: 2.10.2021r.).

C.

epodreczniki.pl (dostęp: 2.10.2021r.).

D.

- kultura rzymska,
- kultura egipska,
- kultura hebrajska,
- kultura Mezopotamii,
- kultura grecka.

Zadanie 2. (1p.)

Do podanych poniżej dat dopisz cyfrą rzymską odpowiadający im wiek.

	Data	Wiek
A	1410r.	
B	331r. p.n.e.	
C	1018r.	

Zadanie 3. (2p.)

Na podstawie zamieszczonego poniżej tekstu źródłowego oraz wiedzy własnej podaj nazwę opisanego w nim miasta oraz wpisz literę, którą oznaczono obiekt znajdujący się w tym mieście. Wpisz właściwą literę we wskazane miejsce.

Kopiąc rów, sporządzili jednocześnie cegły z ziemi wynoszonej z rowu, a skoro wystarczającą ilość cegieł zagarnęli, wypalali je w piecach, następnie użyli jako zaprawy murarskiej gorącego asfaltu i każdych trzydzieści warstw cegieł przegradzali plecionką z trzciny. [...]. Ponad murem, po obu jego brzegach, wznieśli jednopiętrowe wieże, jedną naprzeciw drugiej, a między wieżami zostawili miejsce jako drogę dojazdową, po której mogła jechać czwórka koni. Dokoła muru było sto bram, wszystkie ze spiżu, [...]. Miasto składa się z dwóch części, bo dzieli je rzeka, która zowie się Eufrat. [...] Samo miasto pełne jest trzy- i czteropiętrowych domów, a przecięte jest prostymi ulicami, które biegną bądź równolegle do rzeki, bądź też w poprzek do niej. Przy każdej ulicy poprzecznej znajdowały się w wale, który ciągnął się wzdłuż rzeki, furtki w takiej liczbie, ile było ulic. Te także były ze spiżu i prowadziły również aż do samej rzeki.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s.11.

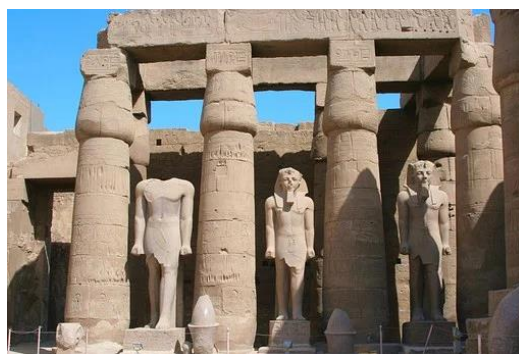
Nazwa miasta -

Budowla pochodząca z opisanego miasta -

pixabay.com (dostęp: 2.10.2021r.).

A

pixabay.com (dostęp: 2.10.2021r.).

B

Zadanie 4. (1p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – ostatniego.

	Wydarzenie	Cyfra
A	Bitwa pod Termopilami	
B	Rządy dyktatorskie Juliusza Cezara	
C	Budowa piramidy Cheopsa	
D	Pierwsza wojna punicka Rzymu z Kartaginą	

Zadanie 5. (2p.)

Na podstawie ilustracji oraz wiedzy własnej podaj nazwę starożytnego polis, w którym wybijana była moneta. Swoją odpowiedź uzasadnij odwołując się do ilustracji.

wikipedia.pl (dostęp:28.09.2021r.).

Nazwa państwa -

Uzasadnienie -
.....
.....
.....

Zadanie 6. (2p.)

Na podstawie opisu, rozpoznaj polis starożytnej Grecji. Podaj jego nazwę oraz argument uzasadniający Twoją odpowiedź. Argumentacja powinna odwoływać się do fragmentu tekstu źródłowego.

Następujące przywileje nadali [...] swoim królom: Dwie godności kapłańskie, Zeusa Lacedemońskiego i Zeusa Niebiańskiego, oraz prawo wydawania wojny, jakiemu zechcą krajowi; w tym nie śmie im przeszkodzić żaden [...], w przeciwnym razie podlega klątwie. Kiedy zaś wyruszają w pole, pierwsi idą królowie, jako ostatni wracają. Stu wybranych mężów strzeże ich na wyprawie. [...] ich prawa na wojnie. W czasie pokoju zaś przyznaje się im jeszcze następujące: Jeżeli składa się publiczną ofiarę, zasiadają do uczty naprzód królowie i naprzód się ich obsługuje, przy czym podaje się każdemu z nich dwa razy większą porcję wszystkiego aniżeli reszcie biesiadników[...]. Zasiadają oni w radzie gerontów, których jest dwudziestu ośmiu; [...]

Herodot, *Dzieje*; Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s.32.

Nazwa polis -

Argument -

.....

.....

Zadanie 7. (3p.)

Na podstawie tekstu oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Trudno uwierzyć i opowiedzieć z jaką wspaniałością przyjmował wówczas Bolesław cesarza [...]. Gdy Otton ujrzał z daleka upragniony gród zbliżył się doń boso ze słowami modlitwy na ustach. Tamtejszy biskup Unger przyjął go z wielkim szacunkiem [...], cesarz zalał się łzami prosił świętego męczennika o wstawiennictwo, by mógł dostąpić łaski chrystusowej. Następnie utworzył zaraz arcybiskupstwo, jak przypuszczam zgodnie z prawem [...]. Arcybiskupstwo to powierzył bratu wspomnianego męczennika Radzimowi [...]. Po załatwieniu tych wszystkich spraw cesarz otrzymał od księcia Bolesława wspaniałe dary i wśród nich, co największą sprawiło mu przyjemność, trzystu opancerzonych żołnierzy.

Thietmar z Mersenburga, *Kronika*, Na podstawie: *Historia 5, Podręcznik GWO*, s. 143, Gdańsk 2018.

A. Podaj datę i miejsce, w którym doszło do spotkania opisanego w tekście:

Data: Miejscowość:

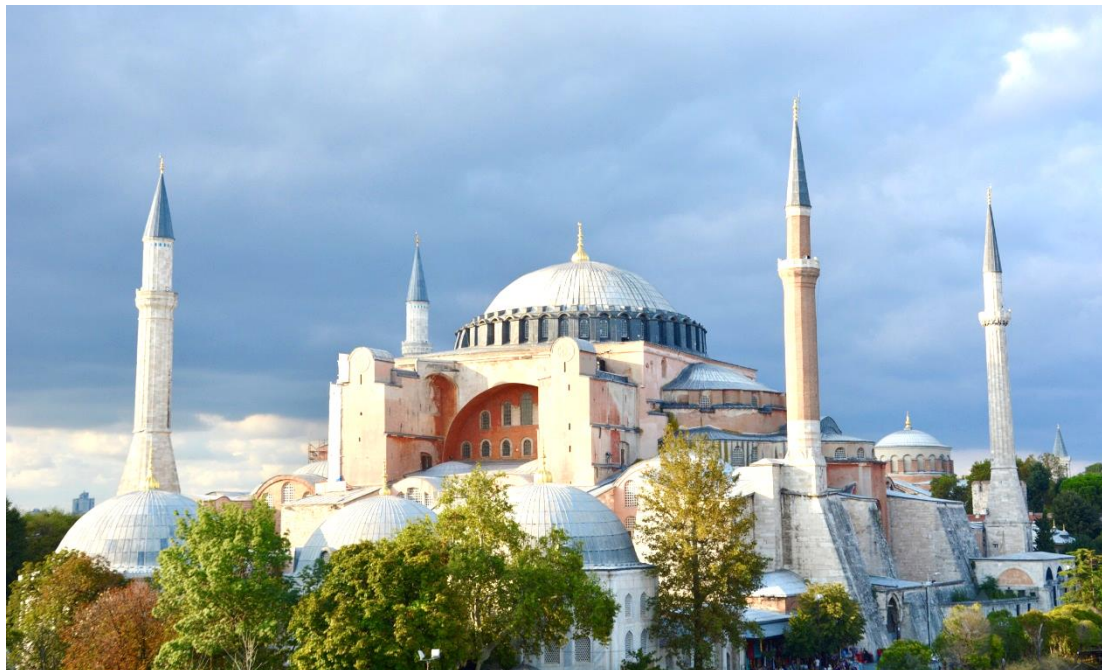
B. Odwołując się do tekstu, napisz, w jakim celu przybył Otton do grobu męczennika:

.....

.....

Zadanie 8. (3p.)

Na podstawie ilustracji przedstawiającej świątynię Hagia Sophia oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

commons.wikimedia.com (dostęp:28.09.2021r.).

- A. Podaj nazwę wież, które otaczają świątynię:
- B. Podaj rok, w którym najwcześniej wieże mogły zostać zbudowane:
.....
- C. Uzasadnij swoją odpowiedź:
.....
.....
.....

Zadanie 9. (2p.)

Rozpoznaj i wpisz w tabelce imiona i nazwiska podróżników-odkrywców.

	Biogram	Imię i nazwisko podróżnika
A	Był włoskim żeglarzem, pływającym w służbie Hiszpanii. Odbył cztery wyprawy przez Atlantyk, bezskutecznie poszukując morskiego przejścia do Chin i Japonii.	
B	Portugalski szlachcic, który uzyskał wsparcie władców Hiszpanii i rozpoczął wyprawę dookoła świata. Jedna z odkrytych cieśnin została nazwana jego nazwiskiem. Nie dokończył swej wyprawy, ginąc na Filipinach.	

Zadanie 10. (4p.)

Zapoznaj się z tekstami źródłowymi, następnie wykonaj poniższe polecenia.

Źródło 1. Gall Anonim, Kronika polska [fragment]

Jak zaś doszło do wypędzenia króla Bolesława, długo byłoby o tym mówić, tyle wszakże można powiedzieć, że sam będąc pomazańcem Bożym, nie powinien był pomazańca za żaden grzech karać cielesnie. Wiele mu to bowiem zaszkodziło, gdy przeciw grzechowi grzech zastosował i za zdradę wydał biskupa na obcięcie członków. My zaś ani nie usprawiedliwiamy biskupa – zdrajcy, ani nie zalecamy króla, który tak szpetnie dochodził swoich praw, lecz pozostawmy te sprawy, a opowiedzmy, jak przyjęto go na Węgrzech.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s.187.

Źródło 2. Mistrz Wincenty Kadłubek, Kronika polska [fragment]

Rozkazuje więc Bolesław przy ołtarzu, [...] nie okazując uszanowania ani dla stanu, ani dla miejsca, ani dla chwili – porwać biskupa! Ilekroć okrutni służalcy próbują rzucić się na niego, tylekroć skruszeni, tylekroć na ziemię powaleni, łagodnieją. Wszakże tyran, łącząc ich z wielkim oburzeniem, sam podnosi świętokradcze ręce, biskupa niewinnego najokrutniejszy świętokradca rozszarpuje, poszczególne członki na najdrobniejsze cząstki rozsiekuje.

A. Podaj przydomek króla polskiego wspomnianego w tekstach źródłowych:

.....

B. Podaj imię biskupa, którego śmierć opisali kronikarze:

.....

C. Wskaż, który z kronikarzy jest bardziej krytyczny wobec postępków króla. Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu.

Bardziej krytyczny jest autor Źródła nr:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....

Zadanie 11. (2p.)

Na podstawie materiałów źródłowych oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Źródło 1. Akt umowy między seniorem a wasalem z XII w.

Ponieważ wszystkim jest doskonale znane, że nie posiadam niczego, co pozwoliłoby mi wyżywić się i odziać, dlatego też zwróciłem się do waszej łaskawości i postanowiłem, że powinienem się oddać i powierzyć waszej opiece. Dokonałem też tego na następujących warunkach: winniście mnie wspierać i wspomagać tak wyżywieniem jak odzieżą, abym mógł stosownie do tego służyć wam i być pożytecznym, a dopóki będę żył, winienem wam służbę i posłuszeństwo na prawach wolnego człowieka i nie jestem w mocy za żywota mego uwolnić się spod waszej władzy i opieki, lecz aż do śmierci winienem pozostać pod waszą władzą i ochroną.

Na podstawie: Historia 5, Podręcznik GWO, s. 116, Gdańsk 2018.

A. Wskaż, kto w tekście - wasal czy senior, wypowiada słowa umowy.

Uzasadnij swój wybór, odwołując się do tekstu.

Słowa wypowiedziane są przez:

Uzasadnienie:

.....

Zadanie 12. (4p.)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

Ja Albrecht, margrabia brandenburski, a także w Prusach, [...] przyrzekam i ślubuję, że władcy i panu [...], królowi Polski, w. księciu Litwy, Rusi i wszystkim ziem pruskich panu i dziedzicowi, jako mojemu przyrodzonemu dziedzicznemu panu i jego majestatu potomkom i następcom, królom i Koronie polskiej, będę wierny i posłuszny, i będę się starał o dobro jego majestatu, potomków i Korony polskiej, a bronił od zła i wszystkoczynić będę, co jest obowiązkiem wiernego wasala.

Andrzej Krzycki *List do legata papieskiego...*, Na podstawie: Historia 6, Podręcznik GWO, s. 38, Gdańsk 2019.

1. Podaj nazwisko rodowe wspomnianego w tekście Albrechta -

2. Podaj imię i przydomek króla, który uczestniczył w opisanym wydarzeniu -

.....

3. Podaj datę i nazwę miasta, w którym wydarzenie miało miejsce:

Data roczna -Miasto -

Zadanie 13. (4p.)

Na podstawie tekstu źródłowego oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

20. Dlatego papież pod przebaczeniem kary nie rozumie odpuszczenia wszelkich kar, ale tych tylko, które sam nałożył.

21. Mylą się przeto kaznodzieje odpustowi twierdząc, że przez odpust papieski człowiek staje się wolny od wszelkiej kary i zbawiony.

22. Papież nie odpuszcza duszom w czyśćcu żadnej kary, którą dusze te, wedle postanowień kościelnych, w życiu tym winny były ponieść.

23. Jeżeli jest możliwe odpuszczenie wszystkich kar, to tylko względem najdoskonalszych, a więc względem bardzo niewielu.

Na podstawie: Historia 6, Podręcznik GWO, s. 23, Gdańsk 2019.

A. Podaj imię i nazwisko autora zacytowanego powyżej tekstu źródłowego:

.....

B. Podaj datę oraz miejsce ogłoszenia dokumentu, którego fragment zacytowano:

Data: Miejscowość:

C. Jakie działania w odpowiedzi na w/w dokument podjął papież Leon X:

.....

.....

Zadanie 14 (3p.)

Na podstawie tekstu źródłowego, mapy i wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Źródło 1. O poddaniu Inflant

Odnajmujemy listy tymi wszystkim i każdemu, komu o tym wiedzieć należy, Gdy ziemia inflancka, od strony W. Ks. Litewskiego już to przez sąsiedztwo, już dawne i nowe fakta, jest nam zobowiązana i stowarzyszona: gdy od wielu lat przez okrutnych nieprzyjacieli (...) mieczem i ogniem pustoszoną jest (...) postanowionem zostało z Księciem W. Mistrzem stanami jego i miast, aby Inflanty wraz z poddanymi zostały nam, jako Królowi Polskiemu, W. Księciu Lit. (...) Zaręczamy przy tym dobrą wiarę naszą i niniejszymi listami uroczyście przyrzekamy, tak księciu, jako wszelkiemu stanowi mieszkańcom, wolne wyznanie religii czci boskiej, podług przyjętych po kościołach ich obrządków augsburskiego wyznania.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych*,

Starożytność i średniowiecze, Toruń 2004, s.150-151.

Źródło 2. Mapa Polski i Litwy w XV wieku.

wlaczpolske.pl (dostęp: 2.10.2021r.).

A. Podaj imiona króla polskiego, który zawarł zacytowany w Źródle 1. traktat:

.....

B. Czy mapa przedstawiona w Źródle 2. przedstawia postanowienia traktatu zacytowanego w Źródle 1. Uzasadnij swoje stanowisko, podkreślając odpowiedź TAK lub NIE. W uzasadnieniu odwołaj się do obu źródeł.

Stanowisko: **TAK** **NIE**

Uzasadnienie:.....

.....

.....

Zadanie 15. (2p.)

Na podstawie lektury *Żółkiewski- obywatel wzorcowy*, Michała Bąka oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Za wieku mego dom rakuski [...] osobliwie zażywał tych przekupstw: najdziesz i w szkatule mojej listy z ich obietnicami. Ale ja tego do umysłu swego nie przypuszczał, widząc i rozumiejąc, co i teraz tak rozumiem, i z tym umieram: że panowanie domu tego byłoby exitiosum [zgubnym] Koronie polskiej.

A. Napisz nazwę rodu, którego rządów w Polsce obawiał się Stanisław Żółkiewski:

.....

B. Podaj imię kandydata na tron polski, którego popierał Stanisław Żółkiewski po śmierci Stefana Batorego:

.....

Zadanie 16. (4p.)

Na podstawie lektury *Żółkiewski - obywatel wzorcowy*, Michała Bąka, napisz, czy zdania w tabeli zawierają informacje prawdziwe, czy też fałszywe. W odpowiednich miejscach wpisz: prawda lub fałsz.

		Prawda/Fałsz
A	W trakcie życia Stanisława Żółkiewskiego w Polsce panowało kolejno pięciu władców.	
B	Potomek Stanisława Żółkiewskiego zasiadł na tronie polskim w XVII wieku.	
C	Hetman polny Żółkiewski stoczył zwycięską bitwę z turecko - tatarskimi wojskami pod Cecorą.	
D	W nagrodę za pojmanie cara Wasyla Szujskiego, Żółkiewski otrzymał tytuł hetmana polnego koronnego.	

Zadanie 17. (2p.)

Na podstawie lektury *Groby w Katedrze na Wawelu*, Łukasza Wojtacha, podaj imiona i przydomki/nazwiska rodowe dwóch polskich władców, którzy panowali po zjednoczeniu ziem polskich, a nie spoczęli w Katedrze Wawelskiej.

.....

Zadanie 18. (4p.)

Na podstawie lektury *Groby w Katedrze na Wawelu*, Łukasza Wojtacha uzupełnij brakujące informacje w tekście, wpisując je we wskazanym miejscu poniżej.

Na przełomie XI i XII wieku powstała na Wzgórzu Wawelskim romańska katedra. Po dziś dzień pozostałością po niej jest m.in. krypta św. [A]. W krypcie spoczywają doczesne szczątki m.in. króla [B]. Przebudowę katedry w stylu gotyckim rozpoczął król [C] i została ona konsekrowana w 1364 roku. Na początku XX wieku powstał w nawie głównej sarkofag polskiego króla, [D], który poległ w bitwie z Turkami w 1444r.

[A] (imię świętego) -

[B] (imię i nazwisko rodowe króla) -

[C] (imię i przydomek króla) -

[D] (imię i przydomek króla) -

Zadanie 19. (2p.)

Pod budowlami dopisz nazwy stylów architektonicznych, w których zostały zbudowane.

commons.wikimedia.org (dostęp 2.10.2021r.).

A. Styl

commons.wikimedia.org (dostęp 2.10.2021r.).

B. Styl

Zadanie 20. (2p.)

Na podstawie tekstu i wiedzy własnej, wykonaj poniższe polecenia.

Opis obyczajów za panowania Augusta III - O sejmach

Dobry pan ze wszech miar (Król) August był tak nieszczęśliwy, że za jego panowania trzydziestoletniego żaden sejm nie doszedł. Do zerwania sejmu nie zażywano osób rozumem i miłością dobra publicznego obdarzonych, bo też tego nie potrzeba było. Lada poseł ciemny jak noc (...), nie szukając pozornych przyczyn, odezwał się w poselskiej izbie: „Nie ma zgody na sejm!” – i to było dość do odebrania wszystkim mocy sejmowania. A gdy go marszałek spytał: „Co za racyja?” – odpowiedział krótko: „Jestem poseł, nie pozwalam” – i to powiedziawszy usiadł, jak niemy diabeł na wszystkie prośby i nalegania innych posłów o dane przyczyny (...).

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Nowożytność*, Toruń 2004, s.104-105

- A. Jak nazywała się w języku łacińskim zasada pozwalająca na zerwanie sejmu każdemu posłowi?:
- B. Podkreśl władcę, za którego panowania po raz pierwszy ta zasada posłużyła do zerwania sejmu:
1. Zygmunta Augusta
 2. Zygmunta III Wazę
 3. Jana Kazimierza
 4. Jana III Sobieskiego

Zadanie 21. (1p.)

Na podstawie lektury *Groby w Katedrze na Wawelu*, Łukasza Wojtacha podkreśl nazwiska polskich dowódców, którzy spoczęli w Katedrze Wawelskiej w XIX wieku.

Tadeusz Kościuszko

Kazimierz Pułaski

Juliusz Słowacki

Władysław Sikorski

Józef Poniatowski

Zadanie 22. (3p.)

Na podstawie mapy uzupełnij tabelkę, wpisując przy miastach państwo, które dokonało rozbioru oraz rok, w którym zostało anektowane przez sąsiada Rzeczpospolitej.

		Państwo zaborcze	Rok
A	Warszawa		
B	Przemyśl		
C	Gdańsk		

Zadanie 23. (3p.)

Na podstawie tekstu źródłowego oraz wiedzy własnej rostrzygnij, czy idee wolnościowe zawarte w Deklaracji Niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki były realizowane w XVIII wieku wobec wszystkich mieszkańców nowopowstałego państwa. Podkreśl odpowiedź TAK lub NIE i uzasadnij swoje stanowisko. Podaj datę wydania tego dokumentu.

Uważamy za zrozumiałe same przez się te prawdy, że wszyscy ludzie zostali stworzeni i równi, że zostali wyposażeni przez Stwórcę w pewne niezbywalne prawa, między którymi są: życie, wolność i dążenie do szczęścia. Że dla zabezpieczenia tych praw ustanowione zostały wśród ludzi rządy wywodzące swoją słuszną władzę z przyzwolenia rządzonych. Jeśli kiedykolwiek jakaś forma rządu stanie się niebezpieczna dla tych celów, prawem narodu będzie zmiana lub obalenie rządu i powołanie nowego, który oprze swoje podstawy na takich zasadach oraz zorganizuje swoją władzę w taki sposób, który naród uzna za najwłaściwszy dla zapewnienia sobie bezpieczeństwa i szczęścia. Rozwaga wprowadzie nakazuje, aby rządy dawno ustanowione nie były zmieniane dla błahych i przemijających powodów.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych*,
Nowożytność, Toruń 2004, s.17.

Data ogłoszenia dokumentu:

Stanowisko: **TAK** **NIE**

Uzasadnienie:

.....

.....

Brudnopis